

Instituția Publică
Compania „TELERADIO-MOLDOVA”

CONSILIUL DE SUPRAVEGHERE ȘI DEZVOLTARE

MD-2028, Republica Moldova, Chișinău, str. Miorița, ☎ 022-73-95-45

PROCES-VERBAL

nr. 14

*al ședinței din 30 iunie 2023, cu începere de la ora 15:00,
a Consiliului de supraveghere și dezvoltare (CSD) al furnizorului
public național de servicii media Compania „Teleradio-Moldova”*

La ședința Consiliului de supraveghere și dezvoltare au participat:

Arcadie Gherasim, președinte CSD
Sergiu Stanciu, secretar CSD
Irina Mațenco, membră CSD
Loretta Handrabura, membră CSD
Corneliu Popovici, membru CSD

A lipsit:

Aurelian Dănilă, membru CSD

Ședința este prezidată de președintele CSD, Arcadie Gherasim. Dânsul anunță că ședința este deliberativă și supune votului ordinea de zi:

ORDINEA DE ZI:

- 1. Analiza calității emisiunilor transmise de Moldova 1 în perioada 14-22 iunie 2023.***
- 2. Diverse.***

S-a votat: „PENTRU” 5 voturi (Arcadie Gherasim, Sergiu Stanciu, Irina Mațenco, Loretta Handrabura, Corneliu Popovici)

Ședința este prezidată de președintele CSD, Arcadie Gherasim. Dânsul menționează că ședința respectivă este o ședință de analiză. Astfel, au fost analizate un șir de emisiuni de la postul public de televiziune Moldova 1 pentru crearea unei impresii despre calitatea și diversitatea emisiunilor. „Pentru a crea o impresie în perspectiva discutării bugetului pentru anul viitor, să vedem cum vor fi repartizate resursele și în perspectiva audierii unui raport intermediar al conducerii instituției privind realizarea Caietului de Sarcini pentru anul 2023. Propunerea este de a continua analiza emisiunilor, în perspectiva examinării Caietului de Sarcini pentru anul viitor și al Raportului conducerii Companiei pentru anul curent. Astfel, trebuie să ne concentrăm asupra a două direcții de activitate: produsul

instituției și gestionarea mijloacelor financiare conform sarcinilor ce revin instituției publice din prevederile Codului serviciilor media audiovizuale”.

Președintele CSD oferă cuvânt membrilor CSD:

Sergiu Stanciu prezintă analiza emisiunilor sportive din cadrul RD și TV. Avem emisiunea „Cronica sportivă”, de la Radio Moldova de la ora 19:35 până la 20:00, care se difuzează în fiecare zi de luni. De asemenea, de luni până vineri, în cadrul Radiojurnalelor de la orele 08:00; 13:00; și 18:00 sunt prezentate știri sportive. De asemenea, noutăți sportive sunt difuzate în cadrul rubricilor „Dimineața cu Radio Moldova”, redactor Efim Ignat și „Zi de zi”, redactor Liubomir Madan. Menționez că, sunt emisiuni bine formulate. Știrile sportive de la Radio Moldova, dar și Moldova 1 sunt foarte bune și sunt preluate și de alte instituții din străinătate. Emisiunile TV prind foarte bine la vizualizări, o excepție ar fi imaginile redactate din fundal, dar probabil este problema ce ține de capacitatea tehnică. La TV Moldova 1 avem știri sportive, de luni până vineri, de la orele 09:00 - 09:10; 13:25 - 13:30 și 21:40 - 21:45, excepție zile de weekend. În acest context, recomand introducerea emisiunilor sportive în Grila TV și în zilele de weekend. Cât despre prezentatorii emisiunilor sportive de la TV este de menționat că, producătorul Manuel Amarandei, are o dicție impecabilă, ceea ce dă bine la public și Victor Reniță e la fel un comentator forte bun. În concluzie, nu sunt obiecții la știrile sportive de la TV Moldova și Radio Moldova”.

Președintele CSD menționează că evenimentele sportive sunt foarte bine reflectate și că Departamentul sport este unul foarte competent.

Loretta Handrabura recomandă reflectarea tuturor campionatelor federațiilor olimpice, ceea ce nu se face la Moldova 1, se merge selectiv.

În continuare, cuvântul a fost oferit membrei CSD Irina Mațenco:

Irina Mațenco analizează emisiunile de limba rusă: „Scanner”, „Всегда на высоте” și buletinul de știri de la 17:00.

Jurnalul de la ora 17.00 nu are o structură bine stabilită, știrile sunt prezentate haotic, fără o logică a machetării și criterii de importanță pentru telespectator. Sunt necesare comentariile ”vii”, punctele de vedere diametral opuse care să substituie citatele cinovnicilor luate de pe rețelele de socializare. Se face abuz de comunicate de presă în detrimentul materialelor jurnalistice originale, realizate conform criteriilor clasice de construcție a știrii. Urmează a fi echilibrată proporția știrilor interne și a celor externe în favoarea primelor. Lipsește tematica socială. Urmează a fi selectați mai riguros experții invitați, respectându-se criteriile de credibilitate și competență a lor. Tonalitatea prezentării știrilor în limba rusă este agresivă. (Noi nu luptăm, ci prezentăm știri).

Cînd privește „Scanner”, e recomandabil ca emisiunea să abandoneze concepția stream, deoarece nu este o astfel de producție. Vestimentația liberală și expresiile vulgare nu dau imagine bună emisiunii, ori un program difuzat la o televiziune publică ar trebui să țină cont de anumite reguli etico-morale. Deseori experții invitați (de cele mai multe ori străini) discută probleme fără a indica impactul lor asupra vieții cetățenilor moldoveni.

Autoarea emisiunii „Всегда на высоте” ar trebui să depășească concepția structurală și conținutală de blog, să asigure mai multă obiectivitate mesajului prin diversificarea

surselor de informare competente. În încercarea de a forma anumite gusturi estetice telespectatorului, autoarea ar urma să-și argumenteze recomandările.

(Monitorizarea prezentată de Irina Mațenco, în original)

Мониторинг русскоязычных программ «Moldova 1» - 20.06 – 1.07 2023 года

1. Новости в 17.00 (рус.)
2. Программа «Scanner»
3. Программа «Всегда на высоте»

Критерии:

Актуальность выбранной темы

1. Документирование
 - a. Новизна и общественная значимость события
 - b. Методы выбора источников информации и оппонентов
 - c. Объективность представленной информации
 - d. Исключение использования собственного мнения журналиста

Работа с источниками

- a. Иерархия источников
- b. Методы использования комментариев
- c. Противоположность мнений

Логика воспроизведения информации

- . Стилистика и языковые выразительные средства

Выводы и рекомендации:

У подборки «Новостей» нет четкой структуры: подборка подается стихийно, без логики подачи и учета степени важности для телеаудитории. В новостях в 60% случаев отсутствуют живые комментарии, не представлены какие-либо мнения, тем более — противоположные. Новости читаются от третьего лица, зачастую используются цитаты чиновников, размещенные на их страницах в социальных сетях. Это создает эффект «немой власти», косвенно настраивая зрителей против нее. Подобное особенно ощутимо, когда в стране идут протесты фермеров и торговцев (патентообладателей), недовольство в обществе зреет, а живых комментариев в новостях «Moldova-1» нет (см. эфир за 26 июня). В русскоязычных новостях прослеживается явное злоупотребление пресс-релизами. Вместо производства собственных объективных материалов, имеющих классическую новостную структуру («Что? Где? Когда? Почему» + минимум 2 источника информации или коммента), в новостях за кадром просто зачитываются полученные редакцией пресс-релизы. И их количество в одном выпуске нередко — подавляющее (см. эфир за 28 июня, где было зачитано 5 пресс-релизов). Возникает вопрос: зачем зрителю нужны подобные «новости», если к 17.00 их срок годности уже прошел, о событии успели рассказать все масс-медиа страны, а новых деталей корреспонденты «Moldova-1» не предоставили.

Вещательную политику необходимо рассмотреть радикально в сторону обеспечения «золотого сечения» между новостями по внутренней и внешней повесткам. Потребители должны, в первую очередь, получать информацию о явлениях и событиях, которые влияют на их жизнь каждодневно. На данный момент события в России и Украине занимают порядка 90% вещания всех

выпусков новостей и программы «Scanner». Социальная тематика практически отсутствует.

Информация часто подается однобоко. Необходимо срочно вернуться к принципам объективности и непредвзятости. Пример — приглашенный в эфир советник президента Украины Михаил Подоляк (см. эфир от 26 июня). В таком сюжете нужен независимый эксперт, а не человек, вовлеченный в военный конфликт. Представители Украины не могут объективно оценивать события в России, в результате, такая подача материала снижает доверие к «Moldova-1».

Уровень некоторых приглашенных экспертов достаточно спорный. Стоит более качественно и взвешено относиться к их выбору на передачу. Если тот или иной эксперт не пользуется признанием общества в качестве такового, то и к программе будет соответствующее отношение.

Тональность подачи новостей на русском языке, в случаях с некоторыми дикторами, является очень «агрессивной» и напоминает пропагандистов с кремлевских каналов. Это требует корректировки: мы не воюем, мы освещаем новости.

В программе «Scanner» необходимо отойти от концепции «стрима», так как она таковым не является. Более либеральный тип одежды и выражения типа «Опиши свои чувства, желательно цензурно», «альфасамец-Путин», «Что ж ты, фраер, сдал назад», «две собаки дерутся» и т. д. (см. эфир от 25 июня) не делает ТВ-программу стримом. Тем более, что передача часто идет в записи. (См.: Трансляция, прямой эфир, стрим: что это такое и в чем разница (eventologia.ru) «Стрим позволяет показать реальный момент прямо сейчас, в данную секунду. С получением такой возможности люди начали этим делиться. Благодаря новому витку технологий у нас есть возможность передавать качественно новое изображение, стать трансляторами своего мнения и собирать вокруг себя единомышленников или просто зрителей, которым нравится данный контент. Однако здесь есть достаточно много подводных камней этического, морального и социального характера. Если телевидение — это большой корабль со своим капитаном, который соблюдает все правила, не позволяет отходить от принципов канала и идти верным курсом, то стрим — это океан путей и действий, где человек с телефоном сам выбирает, что делать и показывать миру». Программа на общественном канале не может позволить себе не соблюдать правила и не нести ответственность перед зрителями. Отметим, что в последнем выпуске «Scanner» не прослеживается и привязка общей тематики к нашей конкретной ситуации. Журналист обсуждает с экспертами (преимущественно, чужими) чужую ситуацию, без упоминания о том, как она может отразиться на Молдове и ее гражданах.

Что касается программы «Всегда на высоте», то по своему содержанию и структуре, она сильно похожа на личный блог (см. эфир от 24.06). Передача состоит, в основном, из двух частей, одна из которых посвящена моде и красоте. Однако в ней абсолютно отсутствует объективность, в виду подачи материала от одного лица. Коллективу следует больше уделять внимание источникам информации - экспертным оценкам специалистов в области моды, дизайна, парикмахерского искусства, как международных, так и отечественных. Нельзя забывать об

ответственности: формируя эстетический образ массового зрителя посредством предложенной fashion-культуры, авторы передачи должны объяснить свой выбор и рекомендации. И делать это нужно с учетом статуса главного ТВ-канала страны, как национального общественного вещателя.

Cuvântul a fost oferit membrei CSD Loretta Handrabura care a monitorizat emisiunile „Reporter pentru sănătate” „Stil nou” și „Zuper show”.

Loretta Handrabura: „Ca și consumator de informație am descoperit că „Reporter pentru sănătate”, este o emisiune cu sfaturi foarte utile, cu un limbaj bine utilizat, un moment important sunt imaginile redade. „Reporter pentru sănătate” din 15 iunie 2023 include sfaturi utile cum să ne menținem sănătatea, modul de viață sănătos; terapii moderne de recuperare a sănătății pentru diverse vârste. O emisiune magazin de alfabetizare medicală foarte utilă pentru diverse vârste. Temele ediției, prezentate la început, te ajută să decizi care din ele te interesează și vrei să o urmărești. Subiectele sunt dezvoltate în cadrul rubricilor emisiunii de către specialiste și specialiști din domeniu. Limbajul și conținutul informației este unul accesibil, îmbinând reușit terminologia medicală, cu explicațiile pe înțelesul publicului.

Recomandările medicilor sunt credibile, bazate pe dovezi științifice și țintesc spre motivarea de a aborda unui stil de viață sănătos și de calitate, de a aplica cele mai noi și inovatoare terapii și tratamente pentru oricare dintre afecțiunile discutate, fie că este vorba de helicobacter pylori, aritmia la copii, rezistența la insulină, antibiotice și dozele admisibile, testul citologic la femei ș.a.

Secvențele video, imaginile, textele adiționale rezumative care apar în timp ce specialiștii explică ajută la o înțelegere mai bună a subiectului discutat. Ca și concluzie și recomandări pentru emisiunea „Reporter pentru sănătate”: specialiste/liștii transmit informația într-un monolog explicativ, uneori e foarte lung, se cere un pic de dinamică. Emisiunea ar câștiga dacă ar fi mai dialogică, dialog față în față, cu participare mai activă a prezentatoarei. De utilizat corespondentele feminine, conform Clasificatorului Ocupațiilor din RM din ian. 2022, și în prezentarea Echipei de producere a emisiunilor. Spre exemplu, Victoria Dorgan este prezentată la început de emisiune ca „jurnalistă”, iar pe final – ca redactor&prezentator.

Emisiunea „Stil nou”, o emisiune despre femei, cu un auditoriu foarte larg și detalii profunde. Stil Nou”, duminică, 18 iunie 2023 și 25 iunie 2023, 17:20; 26.06.2023, sâmbătă la Moldova 1 și pe trm.md, cu începere de la ora 10:30. Emisiunea pentru și despre femei, prezentată de către interpreta Mariana Mihăilă abordează teme actuale de interes pentru un auditoriu larg, fie că e vorba de proceduri de îngrijire a tenului feței, acneea rozaceea la adolescenți și adolescente, pilling-ul, sănătatea podoabei capilare etc. Format diferit: fie interviu, apoi secvență de procedură practică de îngrijire a părului cu botox în cabinetul stilistei, fie emisiune demonstrativă doar în cabinetul dermatologic. Interviuurile sunt profunde, cu detalii utile pentru înțelegerea subiectului, a avantajelor și dezavantajelor, a respectării unui regim de igienă etc. Dar ar fi bine ca moderatoarea să nu pună mai multe întrebări într-o singură întrebare, să abandoneze practica de apela la experiența personală – ceea ce crede sau nu crede ea – ci să se documenteze și să apeleze la explicațiile specialiștilor.

Emisiunea „Erudit cafe”. Edițiile din 18 și 25 iunie 2023, duminică ora 19.00, o emisiune de divertisment destinată tinerilor, o prezentatoare bine pregătită. – o emisiune de divertisment destinată cu jocuri cognitive la care participă echipe de eleve și elevi din diferite instituții școlare și localități ale țării. Întrebările adresate echipelor sunt din diferite domenii: istoria civilizației, filozofie, literatură și alte domenii. Indiciile pentru răspunsuri sunt relevante, prezentatoarea e agreabilă și bine pregătită. „La „Erudit cafe” genericul emisiunii trebuie să fie mai sugestiv”.

„Zuper show”, emisiune cu rubrici educative, distractive. Edițiile din 11 și 25.06.2023, duminică, 09:30 Este o emisiune educativă și distractivă pentru copii, foarte dinamică, bine articulată din punct de vedere al vârstei, genului protagonistelor și protagoniștilor, care creează o atmosferă pozitivă și binedispune. Simbioza dintre rubricile educative (împreună descoperim profesii interesante, facem experimente surprinzătoare) și cele distractive (purtăm discuții amuzante și ne descâlcim limbile încăpățănate) este una reușită. Poate că ar trebui să evităm bancurile.

Cuvântul a fost oferit membrului CSD Corneliu Popovici:

Corneliu Popovici „Subsemnez la cele spuse de membra CSD Irina Mațenco. Pot să menționez că de pe site-urile Moldova 1 și Radio Moldova aflăm informații, lucruri operative și la zi, în condițiile în care, pe canalul Moldova 1, știrile apar la sfârșitul zilei sau apar știri depășite. Regretabil este că, tot ce apare pe postul Moldova 1, aceleași subiecte, cu același conținut apar pe tass.com. Spre final, referitor la reflectarea Summit-ului, prezentatoare începea subiectul cu vârsta oficialului, ceea ce nu este bine”.

Arcadie Gherasim a prezentat analiza emisiunilor „Bună dimineața”.

Arcadie Gherasim: Am analizat emisiunile în intervalul 14-22 iunie 2023. Daniela Crudu și Ion Jalbă sunt prezentatori talentați. Emisiunea are o concepție însă e axată în temei pe tematici și evenimente calendaristice. Tematicile sunt acoperite de dialoguri în studio și reportaje ale corespondentelor, dar prevalează subiectele preluate pe youtube. Rubricile emisiunii sunt: Calendarul zilei, Porția de sănătate, Arta în istorii, Horoscop, DEX-ul de pe stradă, Știri, Sport, Despre carte, Din suflet pentru animale, Revista presei, Meteo, Ambuteiaje. Arealul geografic al subiectelor este vast, însă nu cuprinde și Republica Moldova. Revista presei este concepută ca un amalgam al citatelor din media și opiniile sau informațiile prezentatorului, astfel creând confuzie. Nu este delimitată informația din sursa citată de cea a prezentatorului Ion Jalbă. Deseori comentează articolul citat. E bună retrospectiva temelor și a invitațiilor. Dialogurile sunt scurte dar nu întotdeauna au în vedere un public eterogen. Astfel în studio s-au aflat: Cravțov Camelia, studentă modelier care a lansat o colecție, o specialistă în micropigmentare (campionă europeană), un inspector vamal: ce putem scoate și introduce în țară (util interviul), Gicu Cimbir, despre concertul „Țară mică, cântec mare”, un Veterinarul despre sănătatea câinilor și pisicilor, Zinaida Soroceanu, expert în educație despre rolul taților în educația copiilor (de ziua taților), dialog cu 2 studenți despre avanpremierea Student fation, Svetlana Gumeni, bibliotecară, despre moda de a dăruia la nunți cărți, dialog cu o familie internațională, sosită la festivalul de muzică „Descoperă”, dialog cu un

reprezentant SMURD despre niște exerciții, Felicia Dunaf, avanpremiera concertului „Tară mică, cântec mare”, N.Istrati, manager fotbal despre importanța cupelor europene la fotbal, Suzana Untură care se plimbă cu cățelușă – de Ziua internațională a plimbărilor, Francesca Boneli, reprezentantă ONU pentru refugiați, de ziua refugiaților care e peste o zi, Iulian Bercu despre turismul sportiv...competiții pe la vinării și cum se combină vinul cu sportul, un polițist despre raiduri antidrog și antialcool pe șosele, un șef ANSP despre probleme epidemiologice după distrugerea barajului din Ucraina, Olga Cara, nutriționistă, despre relația somn și alimentație, Doina Ghenciu, comunicator – despre un sondaj privind trecerea la 4 zile de muncă, Sergiu Musteață, istoric – despre o descoperire arheologică în beciurile lui B.Bodoni, Inga Cistruga Sincevici, doctor în sociologie, despre problemele reproductive, Dumitru Ouș, jurist, taxa de salubritate, trei mici campioane la hipism cu antrenorul Inesa Talpă pe care prezentatorul le-a cam blocat cu întrebări prea complicate, un moldovean care are un bar de vinuri în Danemarca, dar nu are în el niciun vin moldovenesc. Majoritatea dialogurilor sunt cu invitați din Chișinău. Unele dialoguri sunt grăbite, curmate și lipsite, astfel, de conținut. Lipsesc subiectele economice și sociale care să reflecte preocupările sau interesul tuturor categoriilor de populație. În cele 7 emisiuni analizate câinii au fost de trei ori invitați în studio sau prezenți în subiecte iar țărani, muncitorii, oamenii de afaceri etc. niciodată. Se creează impresia că emisiunea matinală este concepută ca un magazin de divertisment ușor, fără un standard de conținut care să capteze atenția telespectatorului intelectual. Reportajele sunt bine realizate, însă doi reporteri sunt prea puțini pentru un volum de 3 ore de program, astfel că în multe emisiuni se simte un deficit acut de materiale originale iar prezentatorii sunt nevoiți să mențină, câte 40 de minute, atenția publicului cu subiecte minore, preluate de pe youtube sau prin reluarea celor care au fost difuzate deja o oră mai devreme. Deși are doi prezentatori foarte buni, emisiunea a devenit una clișeeată cu multe subiecte de umplutură. În emisiunea din 16 iunie, în dialogul cu familia mixtă, traduce prezentatoarea din engleză, dar pune întrebări fără a le traduce. La fel se întâmplă pe 19 iunie, când prezentatoarea traduce sumar din engleză și nu își traduce întrebările. Invitata e o persoană oficială ONU care ar putea fi citată dar...traducerea e neoficială. Personalizare excesivă: prezentatoarea vorbește 3 minute despre cum și-a dat copilul la tabără. De ce s-a transmis în direct despre puiul de zebură? Cei din rubrica despre carte au povestit conținutul cărților recomandate și astfel nu le va citi nimeni. Pe 20 iunie, în buletinul de știri de la 7.00, se face publicitate agresivă prin montaj în subiectul despre partidul Sor, scos deja în afara legii. Secvența din 3 cadre cu banerul partidului se dă de două ori în același subiect și aceeași compoziție cu durată totală de 16 secunde. Prezentatoarea vorbește din nou despre plecarea la tabără a copilului ei. Prezentatorul anunță că azi e Ziua refugiaților. De ce au vorbit la temă ieri? De la 9.20 la 10.00 sunt 40 de minute de youtube. Pe 21 iunie, prezentatoarea apare într-o bluză acoperită total cu inscripția NYAESE2. Prezentatorul: „doispezece ore”. Premierul Marcel Ciolacu sosește la Chișinău – în intro-ul de la Știri fără a spune al cui premier este. De la 9.15 la 10.00 – timp de emisie de umplutură. Pe 22 iunie: care este scopul interviului cu moldoveanul din Danemarca? Publicitate? Este rubrica „Din suflet pentru animale” dar lipsește cea din suflet pentru oamenii de la țară. De la 9.00 la 10.00 – timp pierdut.

Recomandări:

1. A reduce durata emisiunii de la trei la două ore.

2. A angaja cel puțin trei reporteri în plus.
3. A extinde aria tematică a subiectelor, astfel ca în emisiune să se regăsească toate categoriile sociale de populație.
4. A extinde aria geografică a subiectelor prin deplasarea corespondenților în teritoriul Republicii Moldova sau prin antrenarea de corespondenți netitulari din raioane și orașe.
5. A dinamiza emisiunea prin reducerea duratei replicilor-între ale moderatorilor.
6. A include rubrici interactive sau în imprimare cu specialiști care răspund telespectatorilor.

În urma celor relatate de Președintele CSD cu privire la secvența de montaj din buletinul de știri, Sergiu Stanciu propune inițierea unei ședințe cu conducerea Companiei privind conținuturile din buletinele de știri de la Moldova 1 și promovarea Partidului Șor. La încheierea dezbaterilor, președintele CSD supune votului următorul proiect de decizie.

S-a decis:

1. Se ia act de rezultatele monitorizărilor prezentate de membrii CSD cu privire la calitatea emisiunilor de la postul public Moldova 1 în perioada 14-22 iunie 2023. (Recomandările membrilor CSD se anexează la prezenta decizie)
2. În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei decizii, directorul general al Companiei, Vlad Țurcanu, va raporta în ședința CSD despre îndeplinirea de către administrația Companiei a recomandărilor făcute de membrii CSD.

S-a votat „**PENTRU**” 5 voturi (Arcadie Gherasim, Sergiu Stanciu, Irina Mațenco, Loretta Handrabura, Corneliu Popovici)

2. Diverse.

La capitolul diverse, președintele CSD a anunțat membrii CSD despre ședința care urmează să aibă loc miercură viitoare cu privire la primele două solicitări din Demersul CSD adresat directorului general. E vorba de Nota informativă cu privire la numărul de deplasări peste hotare și eficiența lor și Raportul privind procesul de evaluare a personalului.

După epuizarea ordinii de zi, președintele CSD, Arcadie Gherasim anunță închiderea ședinței.

Președintele CSD
Arcadie Gherasim

Secretarul CSD,
Sergiu Stanciu

